

Raadsplein besluitvormend

Datum 7 december 2015

onderwerp Vangnetuitkering 2015
portefeuillehouder Nelleke Vedelaar
informant Dekker, AM (Astrid) 3268
eenheid/afdeling Sociale Zaken SZA

Voorgesteld besluit raad

kennisnemen van raadsinformatienota Vangnetregeling 2015

Informatienota voor de raad

Datum 9 november 2015

Onderwerp	Vangnetuitkering 2015
Versienummer	

Portefeuillehouder Nelleke Vedelaar

Informant Astrid Dekker, Frans Kuijpers, Niels van Oostveen

Eenheid/Afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid/SZ

Telefoon 038 498 3268

Email A.M.Dekker@zwolle.nl

Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Het voornemen om een beroep te doen op de Vangnetuitkering 2015.

Inleiding

Met deze nota willen we u informeren over het voornemen om een beroep op de Vangnetregeling 2015 te doen nu de overschrijding van de bijstandsuitgaven in 2015 meer is dan 5% van het budget dat de gemeente Zwolle van het Rijk ontvangt voor het doen van bijstandsuitkeringen.

Om een beroep op de Vangnetregeling te kunnen doen, is het informeren van de raad over de mogelijke oorzaak en omvang van het tekort op het bijstandsbudget en omtrent de maatregelen die zijn genomen of zullen worden genomen om tot tekortreductie te komen een voorwaarde. Ook wordt gevraagd naar de opvattingen van de gemeenteraad over de informatie van het college. Met deze nota voldoen we tevens aan de voorwaarden die aan de Vangnetregeling 2015 gesteld worden om nog dit jaar de raad daarover te informeren.

Kernboodschap

Op grond van de Participatiewet waarin toegang en hoogte van de bijstandsuitkering door het rijk bepaald worden, verstrekt de gemeente bijstandsuitkeringen. Hiervoor ontvangen we van het rijk een bijstandsbudget. In de Berap 1 en 2 is de raad geïnformeerd over de oplopende tekorten in 2015 op het bijstandsbudget. Beide keren is een overschrijding van € 1 miljoen gemeld. De overschrijding van de bijstandsuitgaven is in 2015 meer dan 5% (€ 2, 1 mln.) van het budget. Tot een overschrijding van 5% van het rijksbudget moeten gemeenten het tekort uit eigen middelen bijpassen. Boven de 5% overschrijding kan gebruik worden gemaakt van de Vangnetregeling 2015. Daarmee komt 50% van de overschrijding tussen de 5% en tot 10% nog ten laste van de gemeente en boven 10% overschrijding niets meer. Het college is voornemens om voor 2015 een beroep op de Vangnetregeling 2015 te doen. Daarvoor wordt in deze nota ingegaan op de analyse van het tekort en de maatregelen die genomen worden om het tekort te beperken.

Analyse van het tekort

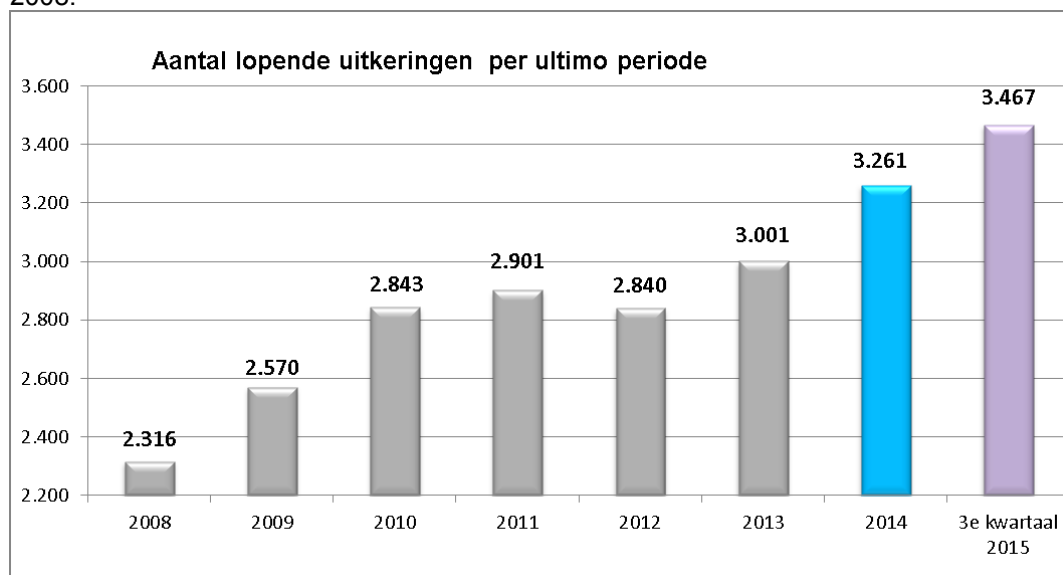
Nieuw verdeelmodel

Voor het berekenen de gemeentelijke budgetten voor bijstandsuitkeringen is door het ministerie van SZW in 2015 voor het eerst gebruik gemaakt van een nieuw landelijk verdeelmodel, het door het Sociaal en Cultureel Planbureau ontwikkelde multiniveau-model. Bij het verdeelmodel dat tot en met 2014 door het ministerie werd gehanteerd, hadden we er voordeel van dat we het in Zwolle relatief beter doen op de arbeidsmarkt dan het landelijk gemiddelde. In 2014 hield de gemeente Zwolle nog € 5,2 mln. over op het rijksbudget. Toen in september 2014 de uitkomsten van het model per gemeente bekend werden gemaakt, leidde dat tot veel opschudding. Bij veel gemeenten, waaronder ook Zwolle, deden zich omvangrijke en onverklaarbare herverdeeleffecten voor. De gemeente Zwolle ontving over 2015 een rijksbudget dat € 6,4 mln. lager was ten opzichte van 2014. Zwolle werd plotsklaps van een gemeente met overschot op het bijstandsbudget, een gemeente met een tekort op het bijstandsbudget. Er is al veel gezegd en geschreven over het nieuwe verdeelmodel. Het model zit vol fouten en is verre van compleet. Vanwege de onbetrouwbaarheid van de gebruikte data (er wordt gerekend met statisch geëxtrapoleerde cijfers) in het model hebben met name de tekortgemeenten getracht het model van tafel te krijgen. Dat is niet gelukt. Vooral door inspanningen van diverse gemeenten zijn er inmiddels wel enkele verbeteringen doorgevoerd. Zo worden in 2016 de verdeelkenmerken dak- en thuislozen en instellingsbewoners, bevolkingsgroei, aandeel WW-ontvangers en sociale huur aan het model toegevoegd. De komende jaren zullen nog verdere verbeteringen in het model worden aangebracht. In 2017 zal

het model gevuld worden met integrale, in plaats van statistisch geëxtrapoleerde data, wat de betrouwbaarheid van het model aanzienlijk moet vergroten. Het ministerie heeft niet alle voorstellen overgenomen. Wel is het ministerie tegemoetgekomen in de toepassing van de vangnetregeling zoals die nu voorligt. We blijven, samen met Divosa en VNG, in gesprek met het ministerie om verbeterslag door te voeren.

Stijgend aantal bijstandsuitkeringen

We constateren in Zwolle een doorgaande stijging van het aantal bijstandsuitkeringen sinds 2008.

In de afgelopen kwartalen nam het aantal Zwolse bijstandsuitkeringen tegen de verwachting in relatief fors toe van 3.261 naar 3.467. Er was ruimte in het budget 2015 voor een stijging ultimo 2015 van 3,82% ten opzicht van ultimo 2014. De stijging bedraagt tot en met ultimo 3e kwartaal 6,4% met de verwachting dat deze naar het einde van het jaar nog iets zal stijgen. Financieel is dit een nadeel in 2015 van € 1,0 mln. Zwolle is daarmee tot dusver in 2015 koploper in de maandelijkse vergelijking van de grote gemeenten als het gaat om de procentuele toename van het aantal bijstandsgerechtigden. We zien bij andere grote gemeenten op dit moment een ombuiging van de stijgende trend van het aantal bijstandsgerechtigden. In Zwolle zet de stijgende trend, die al vanaf 2012 zichtbaar is, echter ook in 2015 door. De hoofdoorzaak van de stijging van het aantal bijstandsgerechtigden in de jaren 2012 t/m 2015 is het wegvallen van inkomsten uit loondienst, uitkering of winst uit ondernemen. Dit aantal ligt gemiddeld 173 per jaar hoger dan de uitstroom naar werk, uitkering en eigen onderneming. De stijgende trend wordt ook verklaard door een stijging van het aantal statushouders dat instroomt in de bijstand en het aantal mensen dat door verlies van inkomsten uit tijdelijk werk een beroep op bijstand doet. Het aantal Zwolse huishoudens dat door het verlies van werk bijstandsafhankelijk werd, neemt wel trendmatig af. Dit houdt verband met het aantrekken van de economie. De uitstroom ligt op het niveau van 2104 en profiteert (nog) niet van de aantrekkende economie.

Hoger gemiddeld uitkeringsbedrag

Het rijk heeft de bijstandsbudgetten van de gemeenten met 7,3% gekort voor de daling van de gemiddelde uitkering als gevolg van het vervallen van de eenoudertoeslag en de invoering van de kostendelersnorm. In Zwolle is de hoogte van de gemiddelde uitkering slechts met 5% gedaald. Hierdoor zijn de gemiddelde uitkeringslasten in Zwolle 2,3% hoger dan waar het Rijk mee rekent. Financieel is dit een nadeel in 2015 van € 1,0 mln. Een verklaring hiervoor is dat in de bijstandspopulatie het aantal eenoudergezinnen en aantal kostendelers in Zwolle onder het landelijk gemiddelde ligt.

Maatregelen om het tekort te beperken

Preventie (beperking instroom):

- Inwoners die in de laatste periode van de WW-uitkering zitten krijgen voorlichting over de werking van de Participatiewet worden door ons actief bemiddeld naar werk. Hiervoor zetten wij het (subregionaal) werkgeverspunt in. Hierdoor stroomt een deel van hen niet door naar bijstand vanuit de Participatiewet.
- De 'Poort' naar werk wordt integraal gevormd bij de intake voor Participatiewetondersteuning (bijstand). Wij ondersteunen mensen die een aanvraag bij ons doen voor bijstand direct naar werk. Daarbij wordt ook eventueel noodzakelijke andere ondersteuning (bijvoorbeeld budgethulp) geboden. Hierdoor doet een deel van hen uiteindelijk geen beroep op inkomensondersteuning.
- Vanuit het Sociaal wijkteam en de RMC-functie (aankpak voortijdig schoolverlaters), en met medewerking van het Werkgeverspunt wordt ondersteuning geboden aan kwetsbare jongeren in de richting van (leer)werkbanen. Hierdoor wordt voorkomen dat jongeren een beroep doen op inkomensondersteuning vanuit de bijstand.

Uitstroomstimulering

- We werken met methodische aanpak van screening, diagnose en arbeidsontwikkeling (lokaal) in combinatie met een actief werkgeverspunt dat (sub)regionaal samenwerkt met andere gemeenten en UWV in het netwerk van werkgevers, werknemers en onderwijs (Regionaal Werkbedrijf Zwolle). Hiermee zorgen wij ervoor dat inwoners vanuit de bijstand worden ontwikkeld en bemiddeld.
- Door een bundeling van de krachten van sociale werkvoorziening Wezo en de gemeentelijke sociale dienst (afdeling Werk Re-integratie en Arbeidsontwikkeling, WRA) zorgen we voor betere aansluiting bij en ondersteuning van werkgevers. Door gebruik te maken van elkaars expertise wordt matching nog beter mogelijk.
- Er wordt een netwerkorganisatie uitgewerkt ter bevordering van een inclusieve arbeidsmarkt in Zwolle. Het netwerk van werkgevers, werknemers, onderwijs en overheid wordt versterkt ten behoeve van het benutten van alle talenten in de stad.

Met voorgaande maatregelen slagen wij er in om enerzijds de instroom te beperken en anderzijds uitstroom naar (gedeeltelijk) betaald werk te realiseren. De uitstroom naar werk, 8%, ligt in 2015 naar verwachting op hetzelfde niveau als in 2014 en op het niveau van het landelijke gemiddelde. De gemeente Zwolle realiseert een bovengemiddelde uitstroom naar parttime werk. Dit laatste betekent dat een bijstandsgerechtigde inkomsten uit werk heeft en slechts een aanvulling ontvangt vanuit de

voorstel

Datum 9 november 2015

bijstand om een inkomen tot het sociaal minimum te verkrijgen.

Consequenties

Ondanks de maatregelen verwachten we dat het tekort eind 2015 is opgelopen tot meer dan 5%. Door een beroep te doen op de Vangnetregeling 2015 zal het rijk 50% van het tekort boven de 5% vergoeden. Het zal in 2015 nog om een gering bedrag gaan, omdat Zwolle nu net op de grens zit. In de jaarrekening 2015 zal melding worden gemaakt van het exacte bedrag en de hoogte van de terugvordering.

Communicatie

Niet van toepassing.

Vervolg

Met het bespreken of ter kennisgeving aannemen van deze nota door uw raad, zal het college een aanvraag indienen voor de Vangnetregeling 2015.

Het rijk vergoedt dit uit het macrobudget voor 2016. De kans het rijksbudget in 2016 wederom onvoldoende zal zijn om de bijstandsuitkeringen te dekken, is groot. We zullen uw raad hierover vroegtijdig informeren. In de begroting 2016 is ca. € 2 mln. aan structurele ruimte beschikbaar om risico's (zoals oa. de bijstandsuitkeringen) op te vangen.

Openbaarheid

Deze nota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw R.E. Riemersma MCM, secretaris

Besluit

Jaargang

Onderwerp

Vangnetuitkering 2015

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 17-11-2015

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 7 december 2015,

de voorzitter,

de griffier,